

บทที่ 6

สรุปและ เสนอแนะ

เมื่อได้ทำการวิจัยศึกษาถึงปัญหาของประเทศไทยในการพิจารณาขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยาแล้ว จะเห็นได้ว่างานการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ประดิษฐ์คิดค้นใหม่สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการผลิต ขายผลิตภัณฑ์ ซึ่งการให้สิทธิดังกล่าวแก่ผู้ประดิษฐ์แต่เพียงผู้เดียวไปอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้ศึกษามาข้างต้นจากประเทศที่ให้ความคุ้มครองผลิตภัณฑ์อันเป็นผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เนื่องจากลักษณะของผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่แตกต่างจากงานประดิษฐ์อื่น ๆ เพราะยาเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งก็ได้ว่าประชาชนทุกคนจำเป็นต้องใช้ยาเหล่านั้น จึงแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรที่มุ่งให้ความคุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของผู้ประดิษฐ์รวมทั้ง เป็นการตอบแทนผู้คิดค้นโดยให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้งานประดิษฐ์ที่ตนคิดค้นได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากจุดมุ่งหมายเดิม เนื่องจากได้มองถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรโดยมีข้อบกพร่องที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตร เพื่อให้สิทธิบัตรเป็นการให้ประโยชน์แก่สังคม แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการตอบแทนแก่ผู้ประดิษฐ์ จึงทำให้การให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรยาควรมีประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมและแก่ผู้ประดิษฐ์คิดค้นด้วย ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลย์ระหว่าง 2 แนวความคิดรวมทั้งทำให้แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกันในการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรยา จึงควรมีมาตรการอื่น ๆ เข้ามาประกอบเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่สังคมโดยส่วนรวม หรือเป็นการควบคุมการใช้สิทธิตามสิทธิบัตร เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมมากเกินไป

สำหรับประเทศไทยจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์ยาอย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา จึงเป็นผลทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาหยิบยกปัญหานี้ขึ้นมาเป็นเครื่องต่อรองในการค้าระหว่างประเทศขึ้น โดยประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยื่นเสนอให้ประเทศไทยแก้ไขกฎหมายสิทธิบัตรให้ขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยาด้วย ซึ่งปัญหานี้ถึงแม้ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ยังไม่มีความก้าวหน้าในด้านการศึกษาวิจัยค้นคว้าเพียงพอก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นจากการ

นำเข้าวัตถุดิบมาประกอบขามาเป็นผู้ผลิตยา หรือค้นคว้าวิจัยยาได้เองในอนาคต ดังนั้นปัญหาในการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรยาจึง เป็นปัญหาที่น่าสนใจและควรจะทำการศึกษาอย่างรอบคอบ เพื่อหามาตรการเข้ามาควบคุมถ้าหากมีการขยายความคุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์ยา ซึ่งจากการทำการวิจัยและศึกษาปัญหาดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิบัตรยาก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ประดิษฐ์คิดค้นและเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของสังคมด้วยแล้ว จะต้องมีการนำเอามาตรการต่าง ๆ เข้ามาช่วย เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างแนวความคิดทั้งสองให้สอดคล้องกัน รวมทั้ง ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมด้วย

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวจึงมีความเห็นว่า ถ้าหากประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายสิทธิบัตร เพื่อขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยาในอนาคตแล้ว เราก็ควร จะพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิบัตรยาก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย จึงต้องนำเอามาตรการบางอย่างเข้ามาช่วย เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ยาไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมมากเกินไป

ข้อเสนอแนะ

มาตรการที่สามารถจะนำมาปรับใช้ในประเทศไทยถ้าหากมีการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยาที่ได้จากการศึกษาวิจัยจากประเทศต่าง ๆ รวมทั้งมาตรการที่มีอยู่ในประเทศซึ่งต้องปรับปรุง แก้ไขให้สอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ถ้าหากประเทศไทยขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ยา ก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการยื่นคำขอรับสิทธิบัตร หรือการบรรยายวิธี, ขั้นตอนเบื้องต้นที่เปิดเผย วิทยเฉพาะกรรมวิธีการผลิตและส่วนผสมของตัวยา ซึ่งอาจจะกำหนดให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรเปิดเผย การผลิตทั้งหมด รวมทั้งต้องทำการผลิตตามส่วนผสมดังกล่าว เพื่อให้ผู้ขอใช้สิทธิ หรือบุคคลทั่วไปทราบถึงข้อมูลและวิธีการผลิตด้วย เพราะยาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ถ้าหากให้ ความคุ้มครองไปโดยประเทศผู้ให้ความคุ้มครองไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสิทธิบัตรนั้น เพราะ ไม่สามารถผลิตงานตามสิทธิบัตรนั้นได้ ผู้ขอรับสิทธิบัตรก็จะได้รับประโยชน์แต่เพียงผู้เดียว การ ให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรก็ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมแต่อย่างใด ดังนั้นถ้าหากจะต้องมีการ ให้ความคุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์ยา ผู้ขอรับสิทธิบัตรจะต้องยอมเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดพร้อมทั้งแสดง กรรมวิธีการผลิต เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบถึงขั้นตอนการผลิตโดยละเอียด เพื่อให้รัฐสามารถ ดำเนินการผลิตได้เอง เมื่อมีความจำเป็น เพราะในปัจจุบันกฎหมายสิทธิบัตรของไทยกำหนดให้ผู้

ขอรับสิทธิบัตรเปิดเผยกรรมวิธีการผลิตเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรแสดงวิธีการผลิต
 ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลบางครั้งอาจจะนำมาประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ไม่ได้ เพราะผู้ขอรับสิทธิบัตร
 ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลบางส่วนที่สำคัญ (know-how) จึงไม่สามารถประดิษฐ์งานสร้างสรรค์เหล่านั้น
 ได้อย่างแท้จริง เมื่อประเทศไทยจะขยายความคุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์ยาซึ่งส่วนใหญ่บริษัทต่างประเทศ
 จะเป็นผู้ขอรับสิทธิบัตร เนื่องจากประเทศไทยยังไม่สามารถจะคิดค้นด้วยยาใหม่ ๆ ได้ยังต้องพึ่งพา
 ความรู้และเทคโนโลยีของต่างประเทศอยู่ เมื่อประเทศไทยต้องการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรยา ก็
 ต้องมีมาตรการให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรแสดงกรรมวิธีการผลิตทั้งหมด เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่
 ให้ทราบถึงกรรมวิธีการประกอบตัวยา เพื่อให้ผู้มาขอใช้สิทธิคนต่อไปสามารถจะขอใช้สิทธิและ
 สามารถผลิตตัวยาดังกล่าวได้ครบตามขั้นตอน

ดังนั้นเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรยาอย่าง
 แท้จริง ประเทศไทยก็ควรมีผู้เชี่ยวชาญเข้ามาร่วมในการพิจารณาและศึกษาขั้นตอนการผลิตยา
 ตามที่บริษัทต่างประเทศเปิดเผย เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทำการศึกษาและทราบขั้นตอนการผลิตยาอย่าง
 แท้จริง โดยสามารถผลิตยาตามสิทธิบัตรนั้นได้เมื่อมีความจำเป็น

2. การมีนโยบายราคาจะเห็นได้ว่ารัฐบาลประเทศพัฒนาและกำลังพัฒนา
 ต้องเสียค่าใช้จ่ายค่ายาที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จึงทำให้บางประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษต้องกำหนด
 หลักเกณฑ์การกำหนดราคา (Pharmaceutical Price Regulation Scheme) เพื่อให้
 การกำหนดราคามีการกำหนดเพดานกำไรที่แน่นอนพอที่จะนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมยาต่อไป การ
 มีนโยบายราคาจะช่วยให้ราคายาในท้องตลาดที่ได้รับความคุ้มครองสิทธิบัตรไม่สูงมากเกินไปนัก
 เพราะราคาจะถูกจำกัดไม่ให้ขายในราคาที่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงมีผลทำให้ผู้ทรงสิทธิบัตร
 ไม่สามารถใช้สิทธิการผูกขาดตามกฎหมายสิทธิบัตรเพื่อกำหนดราคาได้อย่างเสรี เพราะการ
 กำหนดราคาจะถูกควบคุมโดยหลักเกณฑ์ตามนโยบายราคา ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนผู้บริโภค
 ยาจะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในเรื่องยาสูงเกินไป

การกำหนดราคาตามนโยบายราคานั้นจะเป็นผลดีต่อประเทศกำลังพัฒนา เพราะ
 จะไม่ถูกบริษัทต่างชาติซึ่งเป็นเจ้าของสิทธิบัตรกำหนดราคาสูงจนเกินสมควรซึ่งจะทำให้ประชาชน
 ในประเทศไม่สามารถซื้อยาเหล่านั้นเพื่อรักษาโรคได้ จึงเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์ยาที่ต่างประเทศคิดค้น
 และนำมาขอรับสิทธิบัตรในประเทศกำลังพัฒนานั้น ผู้เป็นเจ้าของสิทธิบัตรมักจะหากำไรจาก
 ผลิตภัณฑ์เหล่านั้นจนมากเกินไป เพราะยาที่คิดค้นได้นั้นควรจะนำมาเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทั่วไป
 เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศกำลังพัฒนาให้มีสุขภาพที่ดีขึ้นมิใช่จะเพื่อเป็นการค้า

หรือเอาประโยชน์แต่เพียงส่วนตัวเท่านั้น ควรจะให้ประโยชน์จากการคิดค้นดัดแปลงกรรมด้วยเช่นกัน
 ดังนั้นการมีนโยบายราคายาที่ดีก็จะเป็นการช่วยเหลือประชาชนและสังคมได้อีกหนึ่ง
 และยังเป็นการป้องกันมิให้ผู้ทรงสิทธิบัตรมีอำนาจในการกำหนดราคาขายที่สูงจนเกินไป สำหรับ
 ประเทศไทยนั้นถ้าหากมีการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยา ประเทศไทยก็ควรจะมีการ
 พิจารณา เพื่อหาหลักเกณฑ์เพื่อกำหนดราคาขาย โดยการตั้งเพดานกำไรที่แน่นอนให้แก่ผู้ทรงสิทธิบัตร
 เพื่อเป็นการป้องกันการใช้สิทธิโดยมิชอบของผู้ทรงสิทธิบัตรในการกำหนดราคาขาย จนอาจจะก่อให้เกิด
 เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้บริโภคยาได้ รวมทั้งควรจะมีการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขัน
 ด้านการค้าให้มากขึ้น เพื่อให้ราคาขายมีราคาถูกลง เพราะการพิจารณาราคาว่าสูงหรือต่ำแต่เพียง
 อย่างเดียวอาจจะทำได้ยาก

3. การจัดทำรายการยาจำเป็นพร้อมทั้งกำหนดการส่งใช้ยาในชื่อสามัญ
 (Generic name) แทนชื่อทางการค้า เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงชื่อยาสามัญโดยไม่
 ติดอยู่กับชื่อทางการค้าของยาเหล่านั้น ดังจะเห็นได้จากประเทศอังกฤษซึ่งมีการกำหนดรายการยา
 จำเป็นที่ประชาชนสามารถเบิกคืนได้ หรือในประเทศสหรัฐอเมริกาบริษัทประกันสุขภาพมีนโยบาย
 ที่จะให้จ่ายยาในชื่อสามัญแทนชื่อทางการค้า สำหรับประเทศไทยการจัดทำรายการยาจำเป็นก็เป็น
 สิ่งที่ทำเป็นต่อประชาชนทั่วไป เพราะจะเห็นได้ว่าประชาชนไทยไม่ค่อยมีความสนใจในสุขภาพของ
 ตนเองมากเท่าที่ควร จึงทำให้ไม่ทราบถึงชื่อยาโดยทั่วไปที่จำเป็น ดังนั้นการจัดทำรายการยาจำเป็น
 จึงจำเป็นสำหรับประเทศไทยที่จะต้องเผยแพร่รายชื่อยาดังกล่าวให้แก่ประชาชนทราบ และจะต้อง
 มีการรณรงค์ให้แพทย์สั่งยาโดยใช้ชื่อยาสามัญ เพื่อให้ผู้ป่วยได้ทราบถึงตัวยาที่ใช้ในการรักษาโรค
 โดยไม่ติดอยู่กับชื่อทางการค้าเหล่านั้น เพราะในบางครั้งยาที่มีชื่อสามัญอย่างเดียวกันอาจจะใช้ชื่อ
 ทางการค้าต่างกันได้และราคาอาจจะไม่เท่ากัน ดังนั้นถ้าหากผู้บริโภคยาทราบชื่อยาสามัญของยา
 เหล่านี้ก็จะมีความรู้ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อยาที่มีราคาถูกและคุณภาพเดียวกัน ถึงแม้จะมี
 เครื่องหมายการค้าที่แตกต่างกันก็ตาม

4. การพิจารณาระยะเวลาของการให้ความคุ้มครองแก่สิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ยา
 จะเห็นได้ว่าการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดระยะเวลา
 เวลาการให้ความคุ้มครองตามกฎหมายโดยกำหนดให้คุ้มครอง 15 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็น
 ระยะเวลาที่ยาวเกินมาตรฐานทั่วไปเมื่อเทียบกับกฎหมายสิทธิบัตรของประเทศพัฒนาที่ให้ความ
 ความคุ้มครองซึ่งอยู่ในช่วง 12-17 ปี ในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ในแต่ละสาขาวิชาแม้ว่าจะ
 ต้องใช้ทุนในการวิจัย ค้นคว้าและพัฒนาแตกต่างกันก็ตาม แต่ระยะเวลาในการให้ความคุ้มครอง

ตามกฎหมายสิทธิบัตรของทุกประเทศต่างให้ความคุ้มครองการประดิษฐ์ในทศวรรษที่ห้าของการด้วยระยะเวลาเท่าเทียมกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่ายังไม่มีประเทศใดที่มีกฎหมายสิทธิบัตรที่ให้ความคุ้มครองผลิตภัณฑ์ใดผลิตภัณฑ์หนึ่งยาวนานกว่าการประดิษฐ์อื่น ๆ

ดังนั้นในเรื่องของระยะเวลาการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรยานั้น ถ้าหากประเทศไทยจะต้องให้ความคุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์เขาก็ควรจะใช้เวลาตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 คือให้ความคุ้มครองเพียง 15 ปีเท่านั้น เพราะกฎหมายสิทธิบัตรมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประดิษฐ์ที่คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่สังคมโดยให้ความคุ้มครองระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ผู้คิดค้นใช้ประโยชน์จากงานประดิษฐ์ของตนได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าหากระยะเวลาที่ให้ความคุ้มครองนี้ยาวนานจนเกินไปก็จะทำให้เกิดผลเสียแก่สังคมและการพัฒนาประเทศแล้ว ก็ควรจะมีการพิจารณาถึงระยะเวลาในการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรว่าควรมีระยะเวลาเท่าใดจึงจะสมควรและเหมาะสมต่อผู้ประดิษฐ์และสังคม

จากปัญหาที่มีการเรียกร้องให้มีการขยายระยะเวลาการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรนั้นมีความเห็นว่ารัฐบาลไม่ควรจะขยายระยะเวลาการให้ความคุ้มครองตามข้อเรียกร้องเหล่านั้น เพราะจะเห็นว่ากฎหมายสิทธิบัตรฉบับปัจจุบันได้ให้ความคุ้มครองโดยกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมเช่นเดียวกับกฎหมายของประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ อยู่แล้ว และนอกจากนั้นการขยายระยะเวลาการให้ความคุ้มครองออกไปอาจจะก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคมและการพัฒนาประเทศ เนื่องจากผู้ประดิษฐ์คิดค้นอาจจะชลอการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ จนกว่าจะใกล้ระยะเวลาสิ้นอายุสิทธิบัตร

5. มาตรการบังคับใช้สิทธิใน เรื่องสิทธิบัตรที่ยื่นขอมาให้กับคนอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตร (Compulsory licensing) จะเห็นว่ามาตรการบังคับใน เรื่องสิทธิบัตรที่ยื่นขอมาให้กับคนอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฉบับปัจจุบันยังไม่สามารถจะนำมาใช้ได้อย่างจริงจังงานทางปฏิบัติ เนื่องมาจากบทบัญญัติในกฎหมายได้กำหนดครอบคลุมไปถึงการป้องกันมิให้เจ้าของสิทธิบัตรกำหนดราคาที่สูงเกินควร หรือการผลิตที่ไม่เพียงพอต่อการบริโภคของประชาชน จึงทำให้วิธีการดำเนินการจะต้องมีบุคคลที่สามมายื่นคำขอพร้อมแสดงหลักฐานว่าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ มีการกำหนดราคาสูงเกินควร หรือมีผลิตจำหน่ายไม่เพียงพอ ซึ่งการนำหลักฐานมาประกอบการร้องเรียนจึงเป็นการยากที่จะพิสูจน์ได้

นอกจากนั้นกฎหมายสิทธิบัตรในปัจจุบันมีมาตรการบังคับที่เข้มงวดในเรื่องเวลาคือได้กำหนดระยะเวลาให้เจ้าของสิทธิบัตรจะต้องยินยอมอนุญาตให้บุคคลอื่นทำการผลิตภายในสามปี หรือเจ้าของสิทธิบัตรอาจถูกเพิกถอนสิทธิบัตรได้ภายใน 6 ปี ถ้าหากไม่มีการผลิต หรือไม่มีการขาย หรือ

มีการขายในราคาที่สูงเกินสมควร เงินไขเหล่านี้เป็นการสร้างเงินไขให้ชาวต่างประเทศไม่กล้า
มายื่นขอรับสิทธิบัตร หรือลงทุน เพราะเกรงว่าเมื่อยื่นคำขอสิทธิบัตรไว้แล้วไม่อาจจะดำเนินการได้
ภายในเวลาที่กำหนดก็อาจจะถูกเพิกถอนสิทธิบัตร หรือต้องยินยอมให้บุคคลอื่นดำเนินการผลิตอีกชั้น ๆ
จึงเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนจากต่างประเทศได้ประการหนึ่ง

จากปัญหาในเรื่องมาตรการบังคับในเรื่องสัญญายินยอมให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตร
จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. มาตรการบังคับในเรื่องสัญญายินยอมให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตรนั้น เห็นว่า
ยังมีความจำเป็นต้องคงเอาไว้ แต่ถ้าหากจะมีการแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องนี้ เพื่อให้รัดกุมขึ้นก็อาจจะ
ต้องมีการกำหนดเพิ่มอำนาจให้แก่รัฐบาลในการเริ่มต้นสืบสวน หรือขอทราบข้อเท็จจริงจากเจ้าของ
สิทธิบัตรและให้อำนาจที่จะดำเนินการผลิต หรือให้บุคคลอื่นดำเนินการผลิตได้ในกรณีที่มีการผลิต
ผลิตภักดิ์ในราคาสูงเกินสมควร หรือมีการผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการ

2. รัฐบาลควรจะดำเนินการแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องนี้ โดยให้คงไว้แต่เฉพาะ
ผลิตภักดิ์ที่เป็นที่ต้องการของประชาชน หรือเป็นสิ่งจำเป็นของประชาชนในชีวิตประจำวัน รวมทั้ง
ผลิตภักดิ์อันเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติเท่านั้น เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์และบรรยากาศการลงทุน
ของต่างประเทศ

3. รัฐบาลควรแก้ไขข้อบังคับที่เข้มงวดในเรื่องระยะเวลาตามกฎหมายที่บังคับ
ให้มีการอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตรในช่วง 3 ปี และ 6 ปี จะต้องมีการผลิตผลิตภักดิ์
ตามสิทธิบัตรให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ขอรับสิทธิบัตร

ดังนั้นถ้าหากมีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้บ้าง อาจจะทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกา
เห็นว่าประเทศไทยมีการยินยอมผ่อนปรนตามข้อเรียกร้องของฝ่ายสหรัฐอเมริกา ซึ่งจะทำให้การ
เจรจาทางการค้าอื่น ๆ กระทำได้ง่ายขึ้น

นอกจากการแก้ไข ปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ในการแก้ไข
กฎหมายสิทธิบัตร เพื่อให้มีความคุ้มครองแก่ผลิตภักดิ์เหล่านั้นน่าจะมีการกำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบ
ต่าง ๆ โดยจะพิจารณาสรุปได้ดังนี้ คือ

- การปรับปรุงบทบัญญัติให้มาตรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันมิให้มีการ
จำหน่ายยาในราคาเกินสมควร
- ปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาการให้ความคุ้มครองไม่ให้ยาวเกินไป
- ปรับปรุงบทบัญญัติเพื่อกำหนดให้มีการลงทุนผลิตและค้นคว้าอย่างจริงจัง

ในประเทศ

- กำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการในการทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายยาวิชาการเป็นพิเศษ
- รัฐบาลควรดำเนินการในช่วงก่อนการแก้ไขกฎหมายและหลังการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผลิตภัณฑ์ยา ดังต่อไปนี้

- ดำเนินการเจรจากับสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาโดยผลักดันให้มีการเจรจาแบบพหุภาคี โดยผ่านทางองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น WIPO, GATT หรือ UNCTAD เพื่อให้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น เพราะถ้าหากเจรจาแบบทวิภาคี ประเทศไทยอาจจะเสียเปรียบ
- ดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงปัญหา รวมทั้งแนวทางการแก้ไข
- วางแผนและดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมยาของประเทศก่อนที่จะมีการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายสิทธิบัตรยาแล้วโดยปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมยาใหม่ โดยส่งเสริมให้มีบริษัทขนาดใหญ่ โดยกำหนดมาตรการให้บริษัทขนาดเล็กรวมตัวกัน และให้การสนับสนุนบริษัทผลิตยาในประเทศ โดยการยกเว้น หรือลดภาษีการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิต ตลอดจนเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทต่างประเทศมาลงทุนมากขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร เพื่อให้สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมได้จนถึงขั้นที่สามารถทำการวิจัยและพัฒนายาได้เอง ภายหลังจากการแก้ไขกฎหมายซึ่งอย่างช้าที่สุดประมาณ 5 ปี หลังจากร่างการแก้ไขกฎหมาย

นอกจากมาตรการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ประเทศไทยควรจะต้องพิจารณากฎหมายอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ควบคู่กับกฎหมายสิทธิบัตร เพื่อให้กฎหมายสิทธิบัตรก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของผู้ประดิษฐ์คิดค้นกับผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยการป้องกันมิให้ผู้ทรงสิทธิบัตรใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรมากเกินไปจนเกินขอบเขตอันเป็นผลทำให้เกิดการผูกขาดทางการค้า จึงเห็นว่ากฎหมายที่น่าจะนำมาพิจารณาเพื่อบัญญัติ หรือแก้ไขให้สามารถมีผลบังคับเพื่อป้องกันการใช้สิทธิโดย

มีชื่อของผู้ทรงสิทธิบัตรตามกฎหมายสิทธิบัตรก็คือ กฎหมายป้องกันการผูกขาด

6. มาตรการบังคับเพื่อป้องกันปัญหาการผูกขาดสิทธิอื่นที่เกิดจากสิทธิบัตร จะเห็นได้ว่าในประเทศต่าง ๆ ได้มีการกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการบัญญัติมาตรการป้องกันการผูกขาดออกมาเป็นสองรูปแบบ คือ

1. บัญญัติมาตรการป้องกันการผูกขาดทางการค้าเอาไว้ในกฎหมายสิทธิบัตรนั้นเลย ซึ่งจะเห็นได้จากกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย, อังกฤษ, อินเดีย เป็นต้น
2. บัญญัติมาตรการป้องกันการผูกขาดทางการค้าแยกไว้ต่างหากจากกฎหมายสิทธิบัตร คือมีการบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการผูกขาดทางการค้าโดยเฉพาะ (Antitrust Legislation) ประเทศที่ใช้กฎหมายในลักษณะนี้ได้แก่ประเทศแคนาดา, สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น เป็นต้น

สำหรับประเทศไทยนั้นถ้าหากจะมีการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ในอนาคต เราก็ควรจะต้องมีการปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมายป้องกันการผูกขาดให้มีความสอดคล้องกับกฎหมายสิทธิบัตรด้วย เพื่อมิให้เกิดความคาบเกี่ยว หรือปัญหาระหว่างการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิซึ่งได้สิทธิพิเศษทางการค้าตามกฎหมายสิทธิบัตรกับการใช้สิทธิอื่นอาจจะก่อให้เกิดการผูกขาด ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้า โดยการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายเข้ากับการผูกขาดทางการค้านี้ จะต้องมีการกำหนดถึงลักษณะของการใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรในลักษณะใดบ้างอันอาจจะก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้ามากจนมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม เพื่อเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรและ เป็นการแสดงให้ผู้ทรงสิทธิบัตรทราบถึงขอบเขตการใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรของตนโดยการใช้สิทธิอื่น จะไม่เป็นการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม

ดังนั้นนอกจากมาตรการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนช่วยให้การใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรอยู่ในขอบเขตของวัตถุประสงค์ของกฎหมายสิทธิบัตรโดยไม่ขัดกับกฎหมายอื่น ๆ จึงควรจะมีการพิจารณาถึงกฎหมายข้างเคียงอันอาจจะต้องแก้ไข ปรับปรุง เพื่อสามารถจะนำมาปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมด้วย โดยเฉพาะกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้า ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้าของประเทศไทยนั้นยังไม่สามารถจะนำมาบังคับใช้ได้จริง เนื่องจากยังไม่มีเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงและกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้าของประเทศไทยมิได้บัญญัติถึงการใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรอันก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้าว่าเป็นความผิดตามกฎหมายป้องกันการผูกขาด และนอกจากนี้กฎหมายสิทธิบัตรก็มิได้เปิดช่องให้เห็นเอากฎหมายป้องกันการผูกขาดมาใช้ ถ้าหากมีการใช้สิทธิตามกฎหมายสิทธิบัตรจนก่อให้เกิด

เกิดการผูกขาดทางการค้า หรือในกฎหมายสิทธิบัตรมิได้บัญญัติขอบเขตว่ากฎหมายสิทธิบัตรมิได้อยู่ในบังคับของกฎหมายป้องกันการผูกขาดเอาไว้อย่างชัดเจนดัง เช่นกฎหมายป้องกันการผูกขาดของประเทศไทย ซึ่งมีบทจำกัดการบังคับใช้ของกฎหมายป้องกันการผูกขาดเอาไว้ในหมวด 6 มาตรา 23 ว่าการดำเนินการภายใต้ขอบเขตแห่งกฎหมายสิทธิบัตรจะไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายป้องกันการผูกขาด แต่ถ้าหากพฤติกรรมอันเกิดจากการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตความคุ้มครองของกฎหมายสิทธิบัตรจะไม่ได้รับยกเว้น เช่น การกำหนดราคา (Price fixing)

สำหรับประเทศไทยนั้นถ้าหากจะนำเอากฎหมายป้องกันการผูกขาดมาใช้บังคับในกรณีของการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรโดยมิชอบ หรือการใช้สิทธิเกินขอบเขตจนก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้าแล้ว จะต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายป้องกันการผูกขาดให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะการบัญญัติถึงพฤติกรรมอันเกิดจากการใช้สิทธิโดยมิชอบตามสิทธิบัตรที่ก่อให้เกิดการผูกขาดและถือว่าเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้า เพื่อให้รัฐสามารถจะนำเอามาตรการตามกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้ามาใช้เพื่อลงโทษ หรือควบคุมการใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรโดยมิชอบ โดยเฉพาะถ้าหากประเทศไทยจะขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยา ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อสังคมส่วนรวม การกำหนดราคาของผู้ทรงสิทธิบัตรยา หรือการจำกัดจำนวนการผลิตยา อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนทั่วไป กฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้าจึงควรมีบทบาทเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ถ้าหากประเทศไทยเห็นความสำคัญของผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อมิให้ผู้ทรงสิทธิบัตรใช้สิทธิตามที่กฎหมายสิทธิบัตรในทางที่มิชอบจนก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้าขึ้นในสังคม เพราะจะเห็นได้ว่ากฎหมายสิทธิบัตรกับกฎหมายป้องกันการผูกขาดทางการค้ามีความขัดแย้งของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากลักษณะความคาบเกี่ยวของการใช้กฎหมายทั้งสอง

7. มาตรการป้องกันการขึ้นราคาโดยไม่เป็นธรรม (Excessive price)

มาตรการป้องกันการขึ้นราคาโดยไม่เป็นธรรมเป็นมาตรการที่จะนำมาใช้เพื่อป้องกันการขึ้นราคาโดยไม่เป็นธรรมของผู้ทรงสิทธิบัตร เพื่อมิให้ผู้ทรงสิทธิใช้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการกำหนดราคาโดยอำเภอใจ โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชนส่วนรวม ดังนั้นสำหรับประเทศไทย เพื่อป้องกันปัญหาในเรื่องราคายาที่อาจจะสูงขึ้นถ้าหากมีการขยายความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยา จึงควรมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบราคาตามสิทธิบัตรเพื่อตรวจสอบราคายามีให้สูงกว่าที่ควรจะเป็น ถ้าหากคณะกรรมการเห็นว่าการจำหน่ายยาตามสิทธิบัตรใดมีราคาสูงเกินควร คณะกรรมการอาจสั่งให้ลดราคาขายลงในระดับที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือ

อาจจะเพิกถอนความคุ้มครองก็ได้

นอกจากนั้นควรจะนำเอาพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 มาปรับใช้ เพื่อควบคุมการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ยาโดยไม่เป็นธรรม

8. การควบคุมการโฆษณา

ถ้าหากมีการให้ความคุ้มครองสิทธิบัตรแก่ผลิตภัณฑ์ยาแล้วควรจะมีการควบคุมการโฆษณา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการโฆษณานั้นควรจะออกมาในลักษณะของการแนะนำวิธีการใช้ยาที่ถูกต้อง รวมทั้งการบอกสรรพคุณยา เพื่อให้ผู้ช้ยาได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นว่ายาเหล่านั้นมีผลในการรักษาอย่างไร โดยเฉพาะยาที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้เอง ดังนั้นการโฆษณาควรจะเป็นทางหนึ่งที่จะแนะนำผลิตภัณฑ์ยาให้แก่ผู้บริโภคได้รู้จัก แต่รัฐควรมีการควบคุมมิให้การโฆษณาเป็นการโอ้อวดสรรพคุณ หรือมีการโฆษณายาจนเกินขอบเขต เพราะการใช้ยาถ้าหากผู้ช้ใช้ผิดพลาด อาจจะมีผลต่อชีวิตได้ เช่น ยาบางอย่างใช้ทาแต่ภายนอก ร่างกาย ห้ามรับประทาน หรือ ยาบางอย่างห้ามใช้กับเด็ก เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยามิควรเป็นการโฆษณาเพื่อชักจูงให้ผู้บริโภคชื้อยาเท่านั้น ควรมีการโฆษณาเพื่อแนะนำวิธีการใช้ยาที่ถูกต้องรวมทั้งข้อควรระวังในการใช้ยาด้วย

ดังนั้นการควบคุมการโฆษณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และการควบคุมโฆษณาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยยา พ.ศ. 2510 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2510) ได้มีการบัญญัติเพื่อควบคุมการโฆษณาอยู่แล้วโดยให้อำนาจคณะกรรมการอาหารและยาพิจารณารับการโฆษณาขายยาได้ถ้าหากพิจารณาว่าการโฆษณานั้นเป็นสื่อในการขาย ซึ่งถ้ามองทางด้านธุรกิจแล้วการโฆษณาก็เป็นสิ่งสำคัญในด้านธุรกิจเช่นกัน ดังนั้นการโฆษณาก็สามารถจะทำได้ แต่ควรจะต้องอยู่ในขอบเขต เพื่อให้การโฆษณายาเป็นการแนะนำข้อมูลเบื้องต้น ตลอดจนเป็นการแนะนำวิธีการใช้ยาให้แก่ประชาชนมากกว่าเป็นการโฆษณาเพื่อโอ้อวดสรรพคุณยา